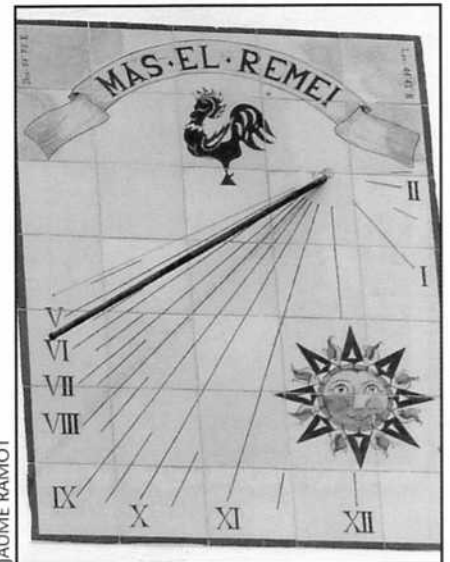

Quan el sol ens feia córrer

Jaume Ramot

Una de les constants humanes, des de ben antic, ha estat la mania d'etiquetar, preveure, valorar, i al final, dominar tot allò que ens envolta. Si per alguna d'aquelles algun element escapa a aquestes constants, ràpidament passa a formar part del misteri, la bruixeria, la fe, o directament alque està prohibit. Sovint, ens amoïna més no saber el nom del que ens passa que no pas els seus efectes. Sempre ens cal un mot per assimilar a allò que ens envolta. Aquesta conducta ens ha portat a voler valorar o comptar, elements tan abstractes com la força, el dolor, l'olor o el temps. Elements tots ells difícils d'estandarditzar ja que, en cada cas, cada un d'ells pot ser diferent. Fixem-nos per exemple en el temps, un minut és un minut de rellotge, el tenim catalogat i el podem controlar amb un aparell de mesurar el temps, però internament sabem que no es el mateix un minut d'angoixa que un minut de

plaer. És ben cert, doncs, que el nostre rellotge intern no funciona amb els mateixos espais temporals que el rellotge de quars. De tota manera, sempre fem cas al rellotge de quars. Sabem que ell és el que té la raó científica a una realitat. El pas del temps. Aquests element i la nostra mania de tenir-lo subjugat i reclòs en una taula numèrica ens conduirà a fer un viatge molt interessant en la història. La història que avui ens acompanya és la dels rellotges de sol de Castell d'Aro. Els primers entestats a comptar el pas del temps els podríem situar uns 5.000 anys a.C., però no va ser fins l'època dels Mesopotàmics i concretament els Sumeris que uns 3.000 anys a.C., varen, entre d'altres coses, crear la primera escriptura cuneïforme, i la divisió del dia en 24 hores a partir de la divisió sexagesimal de la circumferència. No és estrany pensar, doncs, que aquesta gent va fer el salt de la prehistòria a la edat antiga. A partir d'aquest moment, comença la veritable

Rellotge del Remei.
Material: Ceràmica. **Orientació:** Est.
Anotacions en el rellotge: Lat: 41° 48' N
 Dec: 64° 30' E
No hi consta la data de col·locació ni hi res a cap frase ni llegenda. Mostra, però, un gall, el nom del Mas i en la part inferior dreta, un sol amb els punts cardinals. Com a curiositat única, la seva orientació a l'Est fa que la vareta o gnòmon sigui molt esbiaixat.

Rellotge de Can Deu Monjor.

Material: Obra vista.

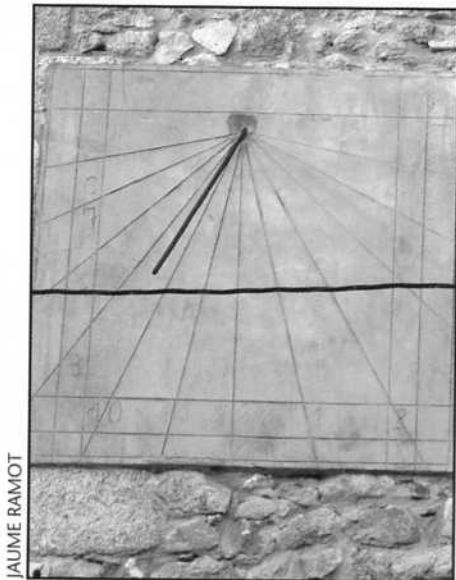
No té data de construcció. La casa, però, data del 1775.

Sense llegenda.

(És el Restaurant que s'està remodelant al costat de l'antic estanc de la Paquita).

carrera contra el temps. Els Hebreus, varen començar a dividir el dia en dues jornades, la diürna i la nocturna, i cada una d'aquestes dividides en quatre parts. Fins arribar als grecs, que varen encunyar el concepte d'hora tal com ens ha arribat fins als nostres dies. De tota manera, cal dir que el gruix dels matemàtics més il·lustres durant la nostra Edat Mitjana, sempre va estar de la part dels musulmans, que en aquells moments estaven molt més culturitzats que els cristians. L'any 1013 va néixer el monjo Hermann Contractus del monestir de Ripoll, que va traduir de l'àrab *De Mesura astrolabii liber* amb la finalitat de calcular les hores a través d'una esfera plana amb funcions de rellotge. Aquí a occident, la incultura regnant feia que només els capellans

JAUME RAMOT

Can Rifà - Can Martínez. Plaça de l'Església.

Material: Obra.

Orientació: Sud.

Sense llegendes ni data.

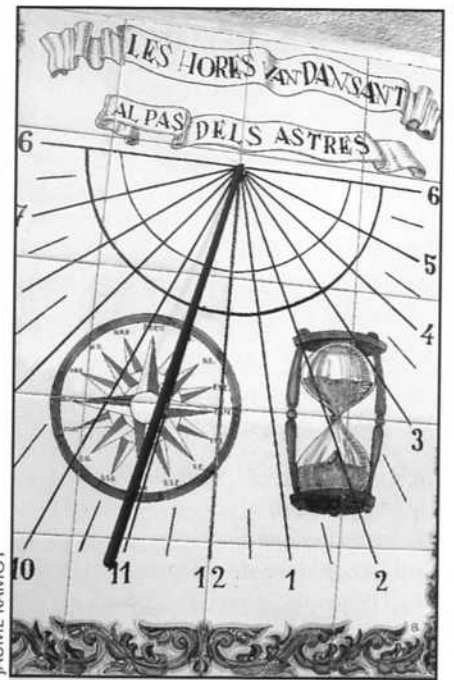
Restaurat i en molt bon estat.

entenguessin el funcionament dels rellotges solars (gràcies a les traduccions de textos musulmans, fetes en època d'Alfons X el Savi) i fessin saber l'hora amb els tocs de campana a la resta de la comunitat.

Poc a poc, però, els rellotges de sol varen guanyar-se un espai en moltes façanes de les masies catalanes a partir de l'any 1.300 aproximadament, i no va ser fins entrat el segle XIV que els primers rellotges mecànics varen

començar a estendre's per tota Europa, prenent el relleu als bonics rellotges de sol.

Només a títol de comentari, cal esmentar el fet que per orientar la vareta o dit de forma oficial, el *gnòmon* d'un rellotge de sol, calen un munt de coneixements d'astronomia i matemàtiques i dels meridians i els paral·lels terraquis. Si no, ens podem trobar casos divertits com el dels romans que com a botí de guerra varen prendre dels grecs un rellotge de sol i el varen instal·lar a Roma, on va romandre durant 100 anys, per acabar observant que com que la vareta estava orientada cap a un altre indret, les hores que marcava no eren les correctes. Com deia l'Obelix, *aquests romans estan ben boixos*. Molt més recent, però no menys divertida, és la per tots coneguda pífia dels de Sant Pol de Mar, que varen posar una ombrel·la al rellotge perquè no es fes malbé. Però no varen ser els únics; es veu que a primers de segle passat el poeta Hartzenbush va escriure que els indis de Quito, varen fer el mateix que els de Sant Pol. I per no ser menys hem de saber que en el llibre *Els rellotges de so* dels Quaderns de la Revista de Girona escrit per Miquel Gil i Bonancia, també ens toquen el crostó als de Platja d'Aro, ja que se'ls fa curiós que no ens n'adonem que els edificis de primera línia, sense pretendre-ho, ens marquen l'hora de marxar de la platja de forma precipitada. Tanmateix, la bonica idea dels dissenyadors de jardins

JAUME RAMOT

Can Marcó o Ca l'Almoina. Plaça Constitució número 1

Material: Ceràmica. Orientació: Sud.

No té data de col·locació.

S'hi pot llegir la llegenda: "Les hores van dansant al pas dels astres".

Mostra una rosa dels vents amb els punts cardinals i al costat un rellotge de sorra.

Rellotge de l'Església de Santa Maria. Material: Obra. Data col·locació: 1.615.

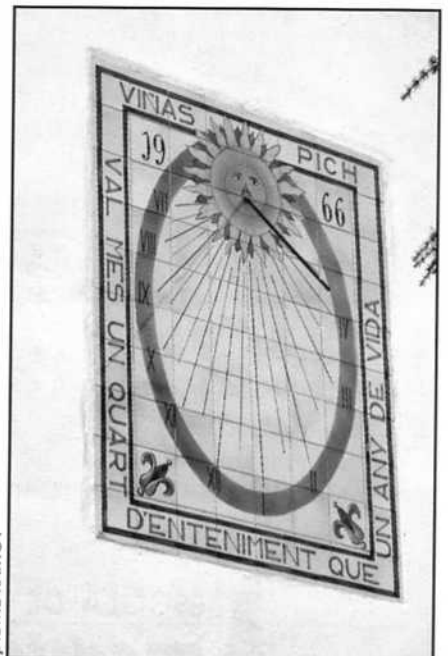
Orientació: Sud.

Anotacions: A manca de la data de col·locació d'altres rellotges, és un dels més antics del poble. Està a punt de fer els 400 anys.

No té cap inscripció ni llegenda, i tot i que exteriorment és un quadrat, la part del rellotge és rodona.

JAUME RAMOT

JAUME RAMOT

Can Viñas Pich

Material: Ceràmica.

Any de col·locació: 1966.

Orientació: Sud.

Llegenda: "Val més un quart d'enteneniment que un any de vida".

Notes. La vareta surt de la boca d'un sol. Tot i ser quadrat, el rellotge es mostra dins d'un oval.

ALTRES RELLOTGES

RELOTGE DE LA RECTORIA DE CASTELL D'ARO

Material: Obra.

Orientació: Sud.

Notes: Té any de col·locació, però no es pot llegir __ 69.

No mostra cap llegenda. Està molt deteriorat.

RELOTGE DE CAN BUSSOT

Només hi resta la vareta.

El rellotge deu estar sota la pedra.

RELOTGE DE CAL GABATXO

Material: Obra.

Orientació: Sud.

No té cap data de col·locació ni hi ha cap llegenda.

CAN CALLICÓ-CA L'AGUTZIL.

Material: Obra. **Orientació:** Sud.

No té llegenda ni any de col·locació. Estat molt precari.

JAUME RAMOT

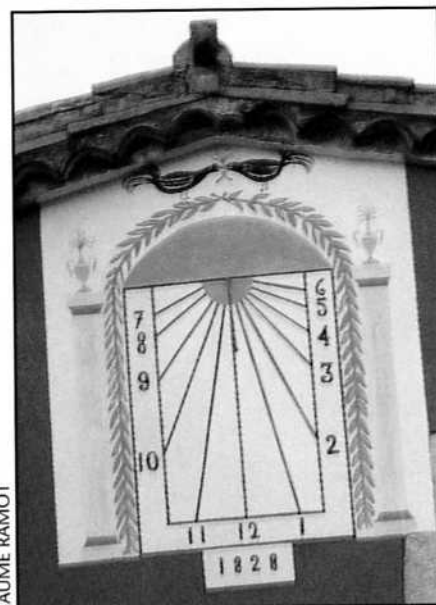
anomenats romàntics, que hem pogut observar a Barcelona, on situen els rellotges de sol, orientats al Nord i

sense vareta, com símbol que per als enamorats el temps és molt més efímer mentre resten junts.

En fi, una mica d'història i dades sempre són interessants, però pot ser és l'hora de anar a fer un passeig pel poble a veure què hi trobem.

Veurem que de rellotges de sol en trobarem molts més dels que ens pensem, i de formes ben sorprenents. Molts d'ells estan en un estat força degradat, inclòs alguns que s'han tapat en les recents reformes de pedra, però encara conserven la vareta enganxada a la paret, testimoni que allà sepultat el rellotge segueix atresorant allò que tant ens manca. Amb tot, però, molts d'ells s'han recuperat o restaurat i llueixen un estat impecable. Veurem també com els que estan fets de ceràmica, tenen un aspecte molt més acurat. No per això els de ciment o pintats deixen de tenir una personalitat sòbria, antiga i senyorial a l'hora. La llàstima és que molts d'ells no tenen o no es pot llegir la data de col·locació, i a mi se'm fa molt difícil datar-los. Un altre curiositat dels rellotges de sol és llegir les llegendes que en ells s'hi escriuen, sovint frases curioses o refranys interessants. Les orientacions, llevat d'alguns casos molt escassos com en el Mas de Remei, que esta orientat a l'Est, motiu pel qual veureu que té la vareta molt desencarada, la majoria com deia estan orientats a Sud, acaparant l'atenció del sol quasi en la totalitat del seu recorregut diürn. Podríem veure alguns dels que he observat al centre del poble, i d'altres a les rodalies; com veureu, el seu estat és molt desigual, en alguns casos la seva restauració o tractament és molt acurat i en d'altres es nota un estat una mica més precari.

En aquests article no puc, ni de bon tros, incloure tots els rellotges de sol

JAUME RAMOT

Rellotge Can Serra - Ca l'Esbarregat.

Material: Obra.

Any de col·locació: 1828.

No mostra cap llegenda però està molt ben decorat i restaurat.

Està emmarcat per unes cenefes amb dues columnes i a la part superior hi ha dos ocells.

(Preciós)

que he vist, però aquesta és una tasca que us convido a fer, un matí qualsevol, que vulgueu anar a badar pel poble, que sempre és més divertit que badar davant de la televisió.

Com heu vist, i com dèiem al principi de l'article, la mania de l'home de voler calcular tot allò que l'envolta ha estat de sempre motiu d'estudi i reflexió. Per sort, per als romàntics encara no s'ha inventat el comptador de l'amor, i encara anem amb valors tant primaris com el poc i el molt.

Jo, els rellotges de sol, ara els estimo molt.